

Åke Edwardson

Dans met een engel

A.W. Bruna Uitgevers B.V., Utrecht

Die beweging die de jongen niet langer kon maken. Hij kon zich niet herinneren wanneer het erger was geworden. Nu was de beweging als een schaduw.

De jongen begreep het. Hij probeerde naar de zuidelijke muur te lopen, maar zijn beweging was voornamelijk een richting in zijn hoofd, en toen hij zijn kin ophief om naar de richting te kijken waar het geluid ...

Zijn rug werd weer koud, tussen zijn schouders en verder naar beneden werd het zo koud, en daarna warm, hij gleed uit op de vloer en bezeerde zijn heup toen hij viel. Hij gleed over de vloer. Zijn lichaam had geen houvast.

Hij hoorde een stem.

Binnen in mij bevindt zich een stem die mij roept en ik ben het zelf, dacht hij. Ik begrijp het. Nu verplaats ik me naar de muur en als ik dat stilletjes en voorzichtig doe, zal mij niets overkomen.

Mama. Mama!

Er klonk een zoemend geluid, zoals vlak voor een pauze, wanneer er niets voor je ogen gebeurt. Hij kon niet aan het geluid ontsnappen. Hij wist wat het was.

Verdwijn.

Ga weg.

Ik begrijp het. Nu voel ik weer een koude vlaag en ik kijk omlaag naar mijn eigen been, maar ik kan niet zeggen welk been het is. Ik zie het. Het licht hierbinnen is fel. Dat was het eerst niet, maar toen de kou begon, werd het licht aangedaan en het is zo fel dat het buiten het raam nacht is geworden.

Ik hoor een auto, maar die rijdt weg. Niets stopt hierbuiten.

Ga bij me weg. Ga weg!

Hij kon nog steeds voor zichzelf zorgen en als hij alleen zou worden gelaten, zou hij zich door de kamer kunnen verplaatsen en weer bij de deur kunnen komen. Hij was door die deur binnengekomen en de man was weer naar buiten gegaan, had de spullen opgehaald, was weer teruggekomen en had de deur dichtgedaan, en daarna was de nacht gekomen.

Hij hoorde de muziek nog steeds, maar die kon van hemzelf komen, van binnenuit. Ze hadden Morissey gedraaid, en hij wist dat de naam van de cd betrekking had op dat deel van de stad dat aan deze kant van de rivier lag.

Het was niet ver hiervandaan. Hij wist dat soort dingen goed. Dat was een van de oorzaken.

Hij hoorde de muziek weer, die was luider en op dit moment hoorde hij het gezoem niet.

Het licht was er nog steeds. Hij zou pijn moeten voelen, in zijn lichaam.

Ik voel niet dat het pijn doet, dacht hij. Ik ben niet moe. Als ik overeind kan komen, kan ik hier weggaan. Ik probeer iets te zeggen. Nu is er enige tijd verstreken. Nu is het zoals wanneer je op het punt staat in slaap te vallen en opeens een beweging maakt, en het is alsof je jezelf omhoogtrekt uit een diep gat en dat is het enige wat iets betekent. Na afloop ben je bang, het is moeilijk om weer in slaap te vallen. Als je daar zo ligt, kun je je bijna niet bewegen, zo is het, je wilt je bewegen, maar het lukt niet.

Daarna dacht hij niet meer zoveel. Het was alsof de kabels en de leidingen die de gedachten verder leidden waren doorsneden en zijn gedachten via de snijvlakken

naar buiten sijpelden, zich stuurloos door zijn hoofd verspreidden en even later met zijn bloed naar buiten stroomden.

Ik weet dat het bloed is en dat het van mij is. Ik begrijp het. Nu voel ik die kou niet en misschien is het voorbij. Ik denk aan dingen die gaan komen.

Ik weet dat ik me met mijn ene knie in de lucht en de andere op de vloer omhoog heb gewerkt. Ik kijk recht in het licht, en op deze manier schuif ik mijn lichaam naar de muur en de schaduwen in.

Als ik dat doe komt er iets van opzij naar binnen en ik beweeg me ervandaan. Misschien lukt het me.

Hij probeerde de bescherming die ergens lag te wachten te bereiken en de muziek werd steeds luider. Er waren meerdere bewegingen om hem heen, naar verschillende kanten, hij viel en werd gevangen, en hij voelde dat hij omhoog en naar opzij werd getild. Hij zag hoe het plafond en de muren naar hem toe bewogen, en hij kon niet bepalen waar het ene eindigde en het andere begon. Daarna was er geen muziek.

De laatste draad die zijn gedachten bijeenhield brak af en werd vervangen door dromen en fragmenten van herinneringen die hij meenam toen het voorbij was en het stil was geworden. Daarna was het geluid te horen van voetstappen die zich verwijderden van de plek waar hij met zijn dunne lichaam tegen een stoel geleund zat.

1

Het was een jaar geweest dat hem in zijn greep bleef houden. Het had zich rondgedraaid, zichzelf als een duivelse hond in de staart gebeten. Weken en maanden hadden tweemaal zo lang geduurd.

Vanwaar Erik Winter stond, leek de kist in de lucht te zweven. De zon wierp naar stralen door een raam aan de linkerkant naar binnen en het licht tilde de kist van de bank op de stenen vloer omhoog. Alles werd een rechthoek van zon, en dat was het enige wat hij zag.

Hij hoorde de gezangen over de dood, maar hij bewoog zijn lippen niet. Er hing een cirkel van stilte om hem heen. Dat was niet wat hij vreemd vond. Dat was ook het directe verdriet niet, althans niet in het begin. Het was een ander gevoel; dat hoorde bij de eenzaamheid en bij de ruimte die ontstaat als vingers iets loslaten.

De warmte van het bloed is er niet meer, dacht hij. Het is alsof een weg naar achteren is dichtgegroeid.

Erik Winter stond gelijk met de anderen op, verliet de kerk, liep het licht in en volgde de kist naar het graf. Toen de aarde op het hout was gevallen, was het afgelopen. Hij bleef een poosje staan en toen voelde hij de winterzon in zijn gezicht. Het was als een hand die in lauw water was gedompeld.

Hij liep langzaam door de straten in westelijke richting,

naar de aanlegplaats voor de veerboot. Nu is een oorlog in een mensenlichaam voorbij en hij krijgt rust. Alles is verleden tijd en ik begin een groot verdriet te voelen. Het liefst zou ik voorlopig helemaal niets doen en daarna wil ik het onkruid van de paden van de toekomst wieden, dacht hij en glimlachte een soort glimlach naar de lage hemel.

Hij stapte aan boord, liep naar boven en ging op het autodek staan. Met zwarte sneeuw bedekte auto's reden aan boord. Er was een enorm lawaai en hij hield zijn hand voor zijn linkeroor. De zon scheen nog steeds, duidelijk maar zwak boven de zee. Hij had zijn leren handschoenen uitgetrokken toen de kist in de grond werd neergelaten en nu trok hij ze weer aan. Het was kouder dan ooit tevoren.

Hij stond in zijn eentje op het dek. De veerboot gleed langzaam van het eiland weg en toen hij een kleine golfbreker passeerde dacht Winter even aan de dood en aan het feit dat het leven nog lange tijd doorgaat nadat de zin van het leven is opgehouden. De bewegingen zijn dezelfde, maar de zin ervan raakt achterop.

Hij bleef staan tot de huizen achter hem zo klein waren geworden dat ze in zijn hand pasten.

In het kleine restaurant zaten de mensen. Het gezelschap aan zijn rechterkant zag eruit alsof het in een lied over de vrijheid wilde uitbarsten, maar in plaats daarvan liep het naar de grote ramen.

Winter nam aanvankelijk niets te drinken. Hij leunde over de tafel en wachtte tot de psalmen in zijn hoofd zouden verstommen en daarna bestelde hij een kop koffie. Er kwam een man naast hem zitten en Winter strekte zijn lange lijf.

“Kan ik u een kop koffie aanbieden?” vroeg hij.

“Natuurlijk”, antwoordde de man.

Winter wuifde naar de bar.

“Ik geloof dat het zelfbediening is”, zei de man.

“Nee. Ze komt aan de tafels.”

De vrouw nam Winters bestelling zonder een woord te zeggen op. In het lage licht van de zon leek haar gezicht doorschijnend. Winter kon niet zien of ze naar hem keek of naar de kerktoren in het dorp dat ze achter zich lieten. Hij vroeg zich af of de klokken aan de overkant te horen waren geweest, of op de veerboot toen die op weg was naar het eiland.

“U komt me bekend voor”, zei hij en draaide zijn stoel zo dat hij de man kon aankijken.

“Eerlijk gezegd moet ik hetzelfde zeggen”, zei de man.

Hij heeft zijn benen in een vreemde houding, dacht de bezoeker. Het is vervelend om zo lang te zijn als je aan dit soort cafétafels zit. Hij ziet eruit alsof hij pijn heeft, en ik geloof niet dat het door het licht in zijn gezicht komt.

“Onze wegen hebben zich meer dan eens gekruist”, zei Winter.

“Ja.”

“Er komt geen eind aan.”

“Nee.”

“Daar is de koffie”, zei Winter en sloeg de serveerster gade toen ze het kopje voor hoofdinspecteur Bertil Ringmar neerzette. Er kwam damp van het kopje, de damp steeg omhoog naar Ringmars gezicht, werd dunner ter hoogte van zijn voorhoofd en verspreidde zich in een cirkel om zijn hoofd. De man ziet eruit als een engel, dacht Winter.

“Wat doe jij hier?” vroeg hij.

“Ik zit op een veerboot koffie te drinken.”

“Waarom moeten we altijd muggenziften als we met

elkaar praten?” zei Winter.

Bertil Ringmar nam een slok koffie.

“Ik denk dat we heel gevoelig zijn voor de waarde van de woorden”, zei hij en zette zijn kopje op het tafelblad. Winter zag zijn gezicht weerspiegeld in het tafelblad, op zijn kop. Dat is in zijn voordeel, dacht hij.

“Ben je bij Mats geweest?” vroeg Ringmar.

“In zekere zin.”

Ringmar zei niets.

“Hij is dood”, zei Winter.

Bertil Ringmar pakte zijn kopje beet. Hij voelde een mengeling van koude en warmte, maar hij liet het kopje niet los.

“Het was een mooie plechtigheid”, zei Winter. “Ik wist niet dat hij zo veel vrienden had. Hij had maar één familie-lid, maar hij had veel vrienden.”

Ringmar zei niets.

“Ik had gedacht dat er vooral mannen in de kerk zouden zijn, maar er waren ook veel vrouwen”, zei Winter. “Ik geloof zelfs dat er meer vrouwen waren.”

Ringmar keek door het raam naar iets achter Winter, en hij vermoedde dat het de kerktoren was.

“Het is een kloteziekte”, zei Ringmar en verplaatste zijn blik. “Je had kunnen bellen als je dat had gewild.”

“Tijdens je vakantie naar Gran Canaria? Mats was een goede vriend, maar ik kon het rouwproces zelf wel aan. Of misschien dat het nu is begonnen”, zei Winter.

Ze zwegen en luisterden naar het geluid van de motoren.

“Dat zijn meer ziektes”, zei Winter na een poosje. “Uiteindelijk is Mats aan een longontsteking overleden.”

“Je weet wat ik bedoel.”

“Ja.”

“Hij had die ellende al lang.”

“Ja.”

“Verdomme.”

“Ik heb een poosje gedacht dat hij dacht dat hij het wel zou redden.”

“Heeft hij dat tegen je gezegd?”

“Nee. Maar ik begreep dat hij dat een tijdje heeft: gedacht. Als al het andere al afscheid heeft genomen, kan de wil soms sterk genoeg zijn. Ik heb het zelf ook een paar minuten geloofd.”

“Ja.”

“Vervolgens nam hij de collectieve schuld op zich. Toen was het afgelopen.”

“Heb jij niet ooit verteld dat hij politieman wilde worden? Toen hij jong was?”

“Heb ik dat gezegd?”

“Ik geloof het wel”

Winter streek zijn haren uit zijn gezicht. Zijn hand bleef om de dikke haren in zijn nek rusten.

“Misschien toen ik op de politieacademie begon”, zei hij. “Of toen ik het erover had om me aan te melden.”

“Misschien.”

“Dat is een tijd geleden.”

“Ja.”

Het schip schokte alsof het in de zee-engte in slaap was gevallen en nu in zijn rust werd gestoord. De mensen verzamelden hun bezittingen en pakten hun jas steviger beet voor het uitstappen.

“Hij was welkom geweest”, zei Ringmar en keek naar Winters elleboog. Winter liet zijn haar los en legde zijn handen op het tafelblad.

“Ik heb gelezen dat ze in Engeland in advertenties homo-

seksuele agenten zoeken”, zei Ringmar.

“Willen ze homoseksuele agenten een nieuwe baan geven of gaat het om flikkers die ze tot agent willen opleiden?” vroeg Winter.

“Maakt dat wat uit?”

“Neem me niet kwalijk.”

“De multiculturele samenleving is in Engeland verder ontwikkeld”, zei Ringmar. “Het is een racistische en seksistische samenleving, maar ze beseffen dat ook de politie verschillende soorten nodig heeft.”

“Ja.”

“Wij krijgen misschien ook wel flikkers.”

“Dacht je dat we die niet al hadden?”

“Iemand die ervoor uit durft te komen.”

“Als ik een flikker was, dan zou ik ervoor uitkomen, na vandaag”, zei Winter.

“Hm.”

“Misschien voor die tijd ook wel. Ja, dat denk ik.” “Ja.”

“Het is verkeerd om je erbuiten te houden. Dan wordt het alsof je een enorme gemeenschappelijke schuld draagt. Jij draagt ook een schuld”, zei Winter en keek zijn collega aan.

“Ja”, zei Ringmar, “ik ben een en al schuld.”

Het gezelschap bij de grote ramen leek weer een liedje over de vrijheid te willen inzetten, ware het niet dat het bestaan zo zwaar op hen drukte. De veerboot passeerde een vuurtoren. Winter keek door de ramen naar buiten.

“Zullen we naar het dek gaan om de stad te begroeten?” zei hij.

“Het is koud buiten”, antwoordde Ringmar.

“Ik denk dat ik het nodig heb.”

“Ik begrijp het.”

“Doe je dat echt?”

“Stel mijn geduld niet op de proef, Erik.”

De dag was half voorbij en grauw. Het autodek glom dof als kool. De klippen rondom het schip hadden dezelfde kleur als de lucht. Het is lang niet makkelijk om te zeggen waar het ene ophoudt en het andere begint, dacht Winter. Opeens ben je zonder het te weten in het hemelrijk. Een sprong van een klip en je bent er.

Toen ze onder de brug door voeren was het avond geworden. De lichten van de stad waren overal. Kerstmis was voorbij en de sneeuw was op sommige plekken verdwenen. Door de strenge kou bleef de lelijkheid versteend, als op een foto.

“Als je het aan iemand vraagt zeggen ze altijd dat eind januari de ergste tijd van het jaar is, maar als het eenmaal eind januari is, dan is het niet erger dan anders”, zei Ringmar.

“Nee.”

“Dat betekent dat je het hele jaar door even ellendig hebt, of dat je de hele tijd prinsheerlijk voelt”, zei Ringmar.

“Ja.”

“Ik zou een prins willen zijn.”

“Zo erg is het toch niet?”

“Lang geleden heb ik even gedacht dat ik een kroonprins was, maar dat was niet zo.”

Winter reageerde niet.

“Jij bent de kroonprins”, zei Ringmar.

Winter zweeg.

“Hou oud ben je? Zevenendertig? Hoofdinspecteur op je zevenendertigste, je was zelfs vijfendertig toen je het werd.

Het is gewoon waanzin.”

De geluiden van de stad waren nu duidelijker te horen.

“Het is goed, Erik”, ging Ringmar verder, “het is goed. Maar als ik zelf nog enige hoop had, dan is die laatst tijdens dat congres vervlogen.”

“Wat was dat voor een congres?”

“Het congres voor iedereen die nog steeds hogerop wil.”

“Ah, dat congres, ja”, zei Winter.

“Jij hoefde er niet heen.”

“Nee.”

Winter volgde het verkeer beneden op de weg. De bewegingen van de auto's deden hem aan een kronkelende, luidruchtige glimworm denken.

“Ik ben eigenlijk geen carrièrejager”, zei Ringmar.

“Waarom praat je er dan zoveel over?”

“Ik probeer mijn teleurstelling te verwerken. Dat is heel natuurlijk, zelfs voor iemand die tevreden is met zijn lot.”

“Maar jij bent verdomme toch hoofdinspecteur.”

Ringmar antwoordde niet.

“Jij hebt een hoge functie in je rol als ombudsman van het publiek”, zei Winter. “Je bent geen prins maar een held”, ging hij verder en snoof de avondlucht door zijn neusgaten naar binnen. De wind voelde als grof zout in zijn gezicht. De veerboot stootte tegen de kade.